

Sygn. akt **IC 650/16**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Alicja Fronczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Paulina Bondel

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **J. D., D. D. (1), Ł. D. i małoletniego P. D. (1) reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową J. D.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdego z powodów J. D., D. D. (1), Ł. D. i P. D. (1) kwoty po 80 000 zł. (osiemdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. Zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdego z powodów J. D., D. D. (1), Ł. D. i P. D. (1) kwoty po 4 917 zł. (cztery tysiące dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 650/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 01 lipca 2015 roku, skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., powodowie J. D., D. D. (1), Ł. D., P. D. (1), domagali się:

- zasądzenia na rzecz powódki J. D. kwoty 20 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci męża powódki P. D. (2); z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;

- zasądzenia na rzecz powoda D. D. (1) kwoty 20 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2) z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;

- zasądzenia na rzecz powoda Ł. D. kwoty 20 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2) z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;

- zasądzenia na rzecz powoda P. D. (1) kwoty 20 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2), z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty. Powodowie domagali się również zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów opłaty sądowej, zastępstwa prawnego oraz kosztów opłat od pełnomocnictwa. Jako podstawę prawną roszczeń powodowie przytoczył art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w dniu 23 lutego 2001 roku w miejscowości K. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego ucierpiał P. D. (2), mąż powódki J. D. oraz ojciec powodów D., Ł. i P. D. (1). P. D. (2) jechał jako pasażer samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) jadącym trasą W. od strony W.. W prawidłowo jadący pojazd, w którym znajdował się P. D. (2) uderzył samochód F. (...) o nr rej. (...), kierowany przez J. L. F. (...), wyprzedzał inny pojazd – R. (...). Nie zakończywszy jeszcze całkowicie manewru wyprzedzania jadąc prawym pasem jezdni J. L. wpadł w poślizg, przejechał przez pas zieleni oddzielający jezdnie dla przeciwnych kierunków jazdy i zderzył się czołowo z jadącym od W. samochodem marki F. (...). W wyniku odniesionych w wypadku obrażeń P. D. (2) zmarł w szpitalu w dniu 08 marca 2001 roku. Na skutek śmierci męża powódce w dalszym ciągu towarzyszy poczucie krzywdy, smutek i pustka na myśl o mężu, za którym wciąż bardzo tęskni. Powodowie wskazali, że synom P. D. (2) wciąż brakuje ojca zarówno przy ważnych decyzjach życiowych, jak i przy najdrobniejszych sprawach. Szczególnie przykro i boleśnie odczuwali sytuacje, w których wiedzieli jak inne dzieci spędzają czas ze swoimi ojcami (k. 1 – 8).

W odpowiedzi na pozew z dnia 25 września 2015 roku pozwany (...) S. A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W tym kwalifikowanym piśmie procesowym pozwany przyznał, że co do zasady przyjął odpowiedzialności za szkodę z tytułu ubezpieczenia OC sprawcy wypadku i wypłacił powodom po 15 000 złotych tytułem zadośćuczynienia. Pozwany wskazał, że roszczenie powodów jest wygórowane ze względu na to, że od zdarzenia minęło ponad 14 lat i oczywistym jest, że w miarę upływu czasu złe wspomnienia słabną, a człowiek przyzwyczaja się do nowej rzeczywistości. Nie ulega wątpliwości, że czas leczy rany, wycisza emocje, pozwala na powrót do normalnego funkcjonowania (k. 44 – 46).

W ostatecznie sprecyzowanym powództwie powodowie domagali się:

- zasądzenia na rzecz powódki J. D. kwoty 80 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci męża powódki P. D. (2); z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;
- zasądzenia na rzecz powoda D. D. (1) kwoty 80 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2) z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;
- zasądzenia na rzecz powoda Ł. D. kwoty 80 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2) z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;
- zasądzenia na rzecz powoda P. D. (1) kwoty 80 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci ojca powoda P. D. (2), z odsetkami ustawowymi od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia zapłaty (k. 226 – 226v).

W dalszym toku postępowania stanowisko stron nie uległo zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił, następujący stan faktyczny:

W dniu 23 marca 2001 roku w miejscowości K. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego ucierpiał P. D. (2), mąż powódki J. D. oraz ojciec powodów D., Ł. i P. D. (1). P. D. (2) jechał jako pasażer samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) trasą W. - K. od strony W.. W prawidłowo jadący pojazd, w którym znajdował się P. D. (2) uderzył samochód F. (...) o nr rej. (...), kierowany przez J. L. F. (...), wyprzedzał inny pojazd – R. (...). Nie zakończywszy jeszcze całkowicie manewru wyprzedzania jadąc prawym pasem jezdni J. L. wpadł w poślizg, przejechał przez pas zieleni oddzielający jezdnie dla przeciwnych kierunków jazdy i zderzył się czołowo z jadącym od strony W. pojazdem marki F. (...). W wyniku odniesionych w wypadku obrażeń P. D. (2) zmarł w szpitalu w dniu 08 marca 2001 roku (**dowód:** wyrok Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej II Wydział Karny sygn. akt II K 529/01 k. 13 – 14, odpis skrócony aktu zgonu P. D. (2) k. 22).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 07 października 2002 roku sprawca wypadku – J. L. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu (okoliczność bezsporna, **dowód:** wyrok Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej sygn. akt II K 529/01 k. 27 – 29).

Sprawca wypadku i jednocześnie posiadacz pojazdu mechanicznego – J. L. w chwili zdarzenia związany był umową od odpowiedzialności cywilnej z pozwanym (...) S. A. z siedzibą w W. (okoliczność niesporna)

Poszkodowany w wypadku P. D. (2) w chwili śmierci był młodym człowiekiem - miał (...) lat. Po wypadku umierał w szpitalu przez dwa tygodnie. Był bardzo pracowity, pracował jako kierowca wózków widłowych. Dodatkowo pomagał żonie w pracach domowych, zarówno gdy ta była w szpitalu jak i w wolnym czasie, prał, gotował i przewijał dzieci. Wśród rodziny miał miano „złotej rączki”, która potrafi wszystko. Pomagał również w zajmowaniu się dziećmi. Cały czas był z synami, poświęcał im swój wolny czas. Był człowiekiem rodzinnym, który lubił spędzać czas z rodziną. Razem z żoną i z dziećmi odwiedzał swoich braci i braci żony. P. D. (2) nie miał nałogów, nie pił i nie palił. Zapewniał całej rodzinie poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrzymywał całą rodzinę, był jej jedynym żywicielem (**dowód:** odpis skrócony aktu zgonu P. D. (2) k. 22, zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209, przesłuchanie powódki J. D. w charakterze strony zapis CD 00:07:14 – 00:38:50, protokół skrócony k. 218v – 219).

Powódka J. D. ma obecnie (...) lat. W chwili śmierci męża miała (...) lat. Ma średnie wykształcenie, z zawodu jest handlowcem. Obecnie pracuje jako pomoc nauczycielki w przedszkolu. Ze zmarłym tworzyła bardzo zgrane małżeństwo, byli małżeństwem przez od (...) lat. Nie dochodziło między nimi do kłótni i nieporozumień. Potrafilili razem i w porozumieniu podejmować decyzje. Bardzo przeżyła śmierć męża. Krzyczała, robiło jej się niedobrze, nie była w stanie normalnie funkcjonować. Dziećmi – powodami D., Ł. i P. musieli zająć się rodzice mieszkający obok, powódka nie potrafiła się pozbierać. Po śmierci męża miała również problemy ze snem. Była zamknięta w sobie, załamana i zagubiona. Było jej bardzo ciężko utrzymać rodzinę, nie pracowała w chwili śmierci męża a dzieci były małe, pomagała jej najbliższa rodzina, w tym rodzice. Obecnie też jest jej ciężko sama opiekuje się trojgiem dzieci D., Ł. i P.. Nie wyszła ponownie za mąż, nie jest w związku z innym mężczyzną i nie była od śmierci męża. Wciąż kultywuje pamięć po zmarłym mężu, chodzi na cmentarz co niedzielę czasem również w tygodniu. Regularnie modli się za niego i zamawia msze w kościele. Zostawiła sobie pamiątki po mężu, dokumenty, ubrania. Jest zamknięta w sobie, stara się udawać, że wszystko jest w porządku i jest silna. Zrobiła się nerwowa i cierpi na bóle głowy. Czuje smutek, najgorsze dla niej są święta i imprezy okolicznościowe, wtedy wszystko jej się przypomina. Wciąż nie potrafi się otrząsnąć i wciąż śni się jej mąż. J. D. nie korzystała z pomocy psychologów i lekarzy (**dowód:** odpis skrócony aktu małżeństwa k. 23, zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209; przesłuchanie powódki J. D. w charakterze strony zapis CD 00:07:14 – 00:38:50, protokół skrócony k. 218v – 219).

Powód D. D. (1) obecnie ma (...) lat, skończył szkołę i szuka pracy. W chwili śmierci ojca P. D. (2) był najstarszym z rodzeństwa, miał (...)lat. Pamięta tylko urywki z chwil spędzanych z tatą. Jak jeździli razem samochodem, biegali po podwórku i bawili się. Pamięta jak tata wyglądał. Brakuje mu ojca, jak każdy młody mężczyzna chciałby go o coś spytać, poradzić się jak ma się zachować, czy też jaką szkołę, pracę wybrać. Czuł wsparcie rodziny po śmierci ojca, szczególnie ze strony matki i babci. Gdy są święta z całą rodziną wspomina ojca. Odwiedza grób taty modli się za niego na cmentarzu. Znajomi ojca i rodzina mówią mu, że jest podobny do ojca. Czasem śni mu się ojciec i wtedy zaczyna się za niego modlić. Myśli, że jego życie byłoby łatwiejsze gdyby tata żył. Czuje, że chciałby mieć tatę tak jak jego bracia cioteczni i koledzy (**dowód:** zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209; zeznania powoda D. D. (1) w charakterze strony zapis CD 00:40:14 – 00:49:15, protokół skrócony k. 219 – 219v; przesłuchanie powódki J. D. w charakterze strony zapis CD 00:07:14 – 00:38:50, protokół skrócony k. 218v – 219).

Powód Ł. D. obecnie ma lat (...) uczęszcza do technikum. W chwili śmierci ojca był (...)dzieckiem. Ma tylko jedno wspomnienie ze zmarłym ojcem – jak bawił się z nim na łóżku. Pamięta też dzień śmierci ojca i zapłakaną matkę. Nigdy nie widział w takim stanie matki dlatego tak dobrze to zapamiętał. Słyszał od wujków i dziadka jaki był jego tata. Interesuje się motoryzacją, niedługo kończy szkołę. Ma wrażenie, że ojciec gdyby żył mógłby mu pomóc w wyborze pracy. Pamięta, że przestał chodzić na piłkę nożną, z tego powodu, że jego koledzy byli przywożeni przez rodziców na zajęcia a on był sam. Ł. D. po śmierci ojca bardzo płakał. Gdy ojciec żył spał z nim w jednym łóżku. Tak jak

reszta rodzeństwa często modli się w intencji ojca. W szkole źle się czuł gdy na lekcjach zapoznawczych nic nie mógł powiedzieć o swoim tacie. Myśli, że jego życie byłoby łatwiejsze, gdyby ojciec żył, mógłby udzielać mu jakiś rad, pomagać rodzinie w tym przede wszystkim mamie (**dowód:** zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209; przesłuchanie powódki J. D. w charakterze strony zapis CD 00:07:14 – 00:38:50, protokół skrócony k. 218v – 219; zeznania powoda Ł. D. w charakterze strony zapis CD 00:49:21 – 00:56:33; protokół skrócony k. 219).

Powód P. D. (1) obecnie ma (...) lat. W chwili śmierci ojca był zbyt mały żeby rozumieć śmierć ojca - miał zaledwie półtora roku. Brakuje mu ojca jako wzorca w postępowaniu. Czuje jego brak zarówno w święta jak i w życiu codziennym. Chodzi na cmentarz i na msze za ojca. Pomimo, że nie pamięta ojca wspomina go razem z rodzeństwem i matką. Ma poczucie, że jest mu i jego rodzinie ciężiej niż jego kolegom, którzy mają ojców. Musiał pracować w wakacje żeby mieć pieniądze na własne wydatki. Remontował dom z braćmi, gdyby ojciec żył nie musiałby tego robić (**dowód:** zeznania powoda P. D. (1) w charakterze strony zapis CD 00:03:16 – 00:12:22, protokół skrócony k. 251 – 251; zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209).

Całe rodzeństwo D. po śmierci ojca stało się nerwowe i odizolowało się od otoczenia. Gdy żył P. D. (2) synowie czekali na niego gdy wracał z pracy. Po jego śmierci cały czas pytali gdzie jest tata i kiedy wróci. Synom brakuje ojca, gdy czuli jego brak jeździli do brata żony i brali go za rękę żeby z nimi spacerował i poświęcał im czas. Mają poczucie, że z powodu braku ojca musieli szybciej dorosnąć, że jest i było im ciężiej niż ich kolegom mającym oboje rodziców (**dowód:** zeznania świadka H. W. zapis CD 00:05:16 – 00:28:33, protokół skrócony k. 192v – 193; zeznania świadka R. W. k. 208 – 209; przesłuchanie powódki J. D. w charakterze strony zapis CD 00:07:14 – 00:38:50, protokół skrócony k. 218v – 219).

Powodowie pismem z dnia 22 października 2014 roku wezwali (...) S. A. do zapłaty na rzecz każdego z powodów po 100 000 złotych w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania. Pozwany wezwanie do zapłaty odebrał w dniu 23 października 2016 roku (**dowód:** wezwanie do zapłaty k. 31 – 33, potwierdzenie nadania k. 33, z.p.o. k. 33).

W toku postępowania likwidacyjnego przed pozwanym ubezpieczycielem, za cierpienia związane ze śmiercią P. D. (2) powodowie otrzymali od pozwanego po 15 000 złotych tytułem zadośćuczynienia, (niesporne).

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami w zakresie zaistnienia wypadku, w wyniku którego P. D. (2) poniósł śmierć oraz tego, że pozwany zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność jako ubezpieczyciel posiadacza pojazdu sprawcy tego zdarzenia. Sąd dokonał ustaleń faktycznych na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym zeznań świadków oraz przesłuchania powodów w charakterze strony.

Zeznania świadków H. W., R. W. oraz dowody z przesłuchania J. D., D. D. (1), Ł. D., P. D. (1) w charakterze strony są rzeczowe, logiczne i spójne oraz korespondują z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym i dlatego zasługują na wiarę w zakresie opisu relacji osobistych panujących w rodzinie powodów oraz wpływu tragicznej śmierci ich członka rodziny – P. D. (2) na sytuację życiową powodów.

Wskazany wyżej dowodom Sąd przydał walor wiarygodności, bowiem powyższe zeznania były wzajemnie spójne i logiczne, a także korelowały ze sobą. Dały one podstawę do ustalenia stopnia więzi, jaki łączył powodów z ich ojcem i mężem. Pozwoliły one nadto na ustalenie relacji panujących zarówno w domu rodzinnym rodziny D. jak i w całej rodzinie przed i po śmierci P. D. (2).

Dowody z dokumentów urzędowych w postaci skróconych odpisów aktów stanu cywilnego korzystają z materialnej mocy dowodowej nadanej im treścią art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 roku prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 2014 poz. 1741) stanowiąc wyłączny dowód tego, co w nich urzędowo zaświadczone.

Z mocy dowodowej nadanej treścią art. 244 § 1 k.p.c. korzystał również wyrok Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 07 października 2002 roku sygn. akt II K 529/01,

którym z mocy art. 11 k.p.c. Sąd w procesie cywilnym jest związany. Wina sprawcy wypadku – M. L. nie budziła wątpliwości i jak już wyżej wskazano wynikała z wyroku karnego, którym Sąd cywilny jest związany co oznacza, że sąd rozpoznając sprawę cywilną musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W myśl art. 822 § 1 i 2 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela – art. 822 § 4 k.c.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy odpowiedzialność sprawcy wypadku komunikacyjnego posiadającego ubezpieczenie OC u pozwanego, który wydarzył się w dniu 23 lutego 2001 roku, nie budzi wątpliwości i nie była przedmiotem sporu pomiędzy stronami.

W niniejszym procesie pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. nie zanegował zasady swej odpowiedzialności w kontekście podstawy prawnej dochodzonego roszczenia. Pozwany zakład ubezpieczeń nie zarzucił, iż przed wprowadzeniem art. 446 § 4 k.c. nie było możliwości konstruowania roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych osób bliskich wskutek śmierci członka rodziny. Pozwany wypłacił powodowi świadczenia uznając, że wyczerpują one roszczenia wynikające ze śmierci P. D. (2).

Aktualnie za ugruntowane w orzecznictwie sądowym, w tym zwłaszcza Sądu Najwyższego należy przyjąć zapatrywanie, w świetle którego najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 r. Więż rodzinna stanowi bowiem dobro osobiste i podlega ochronie na podstawie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania. Podstawą takiej konkluzji jest oczywista teza, iż art. 23 k.c. formułuje otwarty katalog dóbr osobistych. W doktrynie dobra te określa się jako pewne, zasługujące na ochronę ze społecznego punktu widzenia ze względu na ich znaczenie, wartości niematerialne ze sfery uczuć i przeżyć osoby ludzkiej ściśle z nią związane. Dla możliwości zastosowania środków ochronnych niezbędne jest jedynie, by dane dobro dało się zidentyfikować i określić w stopniu umożliwiającym ocenę, czy należy do kategorii dóbr osobistych. Jak bowiem wskazano powyżej, prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c. (vide wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2014 roku, V CSK 320/13, LEX nr 1463645 uchwała SN z 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10; wyrok SN z 11 maja 2011 r., sygn. akt I CSK 621/10, LEX nr 848128; wyrok SN z 14 stycznia 2010 r., sygn. akt IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91; wyrok SN z 06 lutego 2008 r., sygn. akt II CSK 459/07, LEX nr 950430; uchwała SN z 22 października 2010 r., sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152; wyrok SN z 25 maja 2011 r., sygn. akt II CSK 537/10, LEX nr 846563; wyrok SN z 15 marca 2012 r., sygn. akt I CSK 314/11, LEX nr 1164718, I ACa 1187/13, wyrok s. apel. w Łodzi z dnia 07 marca 2014 roku, LEX nr 1454547; I ACa 20/14 wyrok s. apel. w Szczecinie z dnia 20 marca 2014 roku, LEX nr 1459034).

W świetle powyższego uznać należy, że w rozpatrywanej sprawie doszło do naruszenia dobra osobistego powodów obejmującego więź psychiczną z ze zmarłym P. D. (2), która została zniweczona nagłym zdarzeniem – tragicznym wypadkiem, za którego skutki odpowiedzialność ponosi pozwany. Podstawę prawną roszczenia stanowią przepisy art. 23, 24 i 448 k.c.; w myśl tego ostatniego artykułu w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje

dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

W związku z powyższym, uznając za uprawnione roszczenia powodów z tytułu zadośćuczynienia co do zasady, Sąd przeszedł do oceny jego wysokości. Jedynym możliwym do zastosowania środkiem ochronnym dla dóbr osobistych powodów jest zatem przyznanie im zadośćuczynienia pieniężnego. Określając jego rozmiar Sąd miał na uwadze to, iż utrata bliskiej osoby, zwłaszcza członka rodziny jest wyjątkowo przykrym wydarzeniem i powoduje cierpienie u osoby, której to bezpośrednio dotknęło.

Krzywda związana ze stratą osoby bliskiej musi być w każdym przypadku rozpatrywana w sposób indywidualny, z uwzględnieniem całokształtu relacji łączących strony z osobą poszkodowaną.

W ocenie Sądu charakter opisanego dobra oraz głębokość więzi łączącej powodów z ojcem i mężem P. D. (2) jasno wskazuje, że zmarły był w ich życiu osobą istotną i odgrywającą bardzo dużą rolę.

Powodowie pozostawali w bardzo dobrych i bliskich relacjach ze zmarłym. Wszyscy tworzyli zgraną i kochającą się rodzinę. W zakresie zrekompensowania krzywdy doznanej przez powodów na skutek śmierci P. D. (2), Sąd miał przede wszystkim na uwadze okoliczności związane z postawą zmarłego przedstawiającego się jako troskliwy ojciec i mąż zabiegający o dobro całej rodziny.

Niezaprzeczalnie bowiem tragicznie zmarły skupiał się na świadczeniu pomocy członkom swojej rodziny w sposób i w zakresie, w jakim było to dla nich niezbędne, ale także ponad standardowe wsparcie. Zmarły oprócz tego, że pracował i jako jedyny utrzymywał rodzinę to również pomagał żonie w codziennych trudach pracy, niewątpliwie był wsparciem i opoką dla wszystkich w rodzinie.

Zmarły P. D. (2) był mężem powódki J. D.. Powódka bardzo przeżyła śmierć męża, ma poczucie zagubienia i osamotnienia. Śmierć męża wpłynęła negatywnie na jakość jej życia i ten negatywny wpływ wciąż oddziałuje na powódkę powódka cały czas cierpi i nie cieszy się z życia. J. D. nadal wraca myślami do ukochanego męża, kultywuje pamięć o nim, wspomina go i regularnie modli się za niego. Powódkę spotkała ogromna trauma, straciła najbliższą osobę – męża, swoją drugą połówkę, z którą chciała dalej dzielić życie. Oboje w chwili jego śmierci byli osobami młodymi, tworzyli młode zgrane małżeństwo, mieli małe dzieci. Razem chcieli iść przez przyszłość i dzielić trudy i radości życia. Powódka wciąż cierpi i nie może pogodzić się ze śmiercią ukochanego męża. Nie ma żadnych radości z życia, nie potrafi odnaleźć się w nowej sytuacji bez męża, trzyma po nim pamiętki i dokumenty. Nie jest w stanie z nikim się związać przez co nie miała innego mężczyzny od śmierci męża. Na powódkę spadł również ciężar zajęcia się domem i dziećmi, które w tamtym czasie były jeszcze niesamodzielne, potrzebowały wsparcia i ukierunkowania. Spowodowało to dodatkowe obciążenie w sytuacji gdy już i tak była doświadczona przez los.

P. D. (2) był dla powodów D., Ł. i P. ojcem, zaś więź pomiędzy ojcem i synami jest więzią szczególną i jedną z najbliższych, jakie może mieć człowiek. Bez wątplenia więzi takiej nic nie jest w stanie zastąpić. Jak powszechnie wiadomo każdy młody chłopak jest zapatrzony w swojego ojca i traktuje go jako wzór do naśladowania. W chwili śmierci ojca powodowie byli dziećmi, najstarszy D. miał zaledwie (...)lat, najmłodszy P.(...) roku. Byli na etapie, w którym bardzo potrzebowali rodzicielskiego ciepła i troski. Dzieci w tym wieku mają jeszcze nie ukształtowaną osobowość, nie rozumieją wielu rzeczy w otaczającym je świecie, wymagają ciągłej pomocy, wsparcia, ukierunkowania, a zmarły ojciec mógłby im w tym pomóc. Tym bardziej, że zmarły był człowiekiem rodzinnym i uwielbiał spędzać czas z rodziną i dziećmi. Jednakże tragiczna śmierć pozbawiła rodzeństwo D. tej możliwości. Nieobecność ojca – ukochanej osoby towarzyszyła im zarówno przy wyborze szkoły, pracy, rodzinnych uroczystościach jak również przy bardziej prozaicznych wydarzeniach. Rodzeństwo D. nie mogło się cieszyć i bawić wraz z ojcem. Nikt nie był w stanie zastąpić im ojca. Nie mogła go zastąpić matka, tak jak ojciec nie zastąpił matki, tak matka nie zastąpiła ojca, choćby nie wiadomo jak duże włożyła starania. Przy czym zwrócić trzeba uwagę, że ta nieobecność ojca będzie rodzeństwu D. przecież towarzyszyć do końca i do końca będą musieli się z nią zmagać. Za każdym razem w każdej sytuacji w życiu będą w gorszej sytuacji niż ich rówieśnicy. Każde z rodzeństwa patrzyło i będzie musiało patrzeć jak inne dzieci bawią

się ze swoimi rodzicami, spędzają wspólne wakacje, służą pomocą i dobrą radą, a z czasem pomagają w wychowaniu wnucząt. W wyniku przedmiotowego zdarzenia legło w gruzach poczucie bezpieczeństwa zapewniane przez zmarłego ojca dzieciom, zarówno w sensie emocjonalnym, organizacyjnym i finansowym i nic tego poczucia nie było i nie będzie w stanie odbudować.

Przy czym powódka J. D. do dziś pielęgnuje w sobie poczucie straty i żalu, uniemożliwiając w pełni rozstanie się z mężem P. D. (2) i zaakceptowanie życia bez niego. Powódka podtrzymuje ten nienaturalny stan także przez utrzymywanie pamiątek po zmarłym P. D. (2). Te wszystkie rzeczy materialne należące do zmarłego nieustannie rozdrapują rany i przypominają nie tylko jej ale również dzieciom o jego braku.

Powódka wciąż nie prowadzi takiego życia towarzyskiego jak przed wypadkiem i nie jest w stanie związać się z innym mężczyzną. Przy czym jej ból i cierpienie przenoszony jest na dzieci. Bez wątpliwości można zatem stwierdzić, że tragiczne zdarzenie, do którego doszło w dniu 23 lutego 2001 roku położyło się istotnym cieniem na życiu powodów i spowodowało ranę emocjonalną, która – z dużym prawdopodobieństwem – już nigdy w pełni się nie zablizni.

Zadośćuczynienie z jednej strony musi przedstawiać wartość ekonomicznie odczuwalną, z drugiej zaś powinno być utrzymane w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Pogląd, że zadośćuczynienie powinno być umiarkowane, zapoczątkowany wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965, I PR 203/65, (OSPika 1966, nr 4, poz. 92), podtrzymywany w późniejszym orzecznictwie, zachował aktualność również w obecnych warunkach społeczno-ekonomicznych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00 (nie publ.) zasada umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia trafnie łączy wysokość zadośćuczynienia z wysokością stopy życiowej społeczeństwa, gdyż zarówno ocena, czy jest ono realne, jak i czy nie jest nadmierne, pozostawać musi w związku z poziomem życia. Jednak, co podkreśla się w judykaturze w ostatnim okresie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00 i z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40), ma ona uzupełniający charakter w stosunku do kwestii zasadniczej, jaką jest rozmiar szkody niemajątkowej. Powołanie się na nią przez sąd przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego odniesienie wysokości zadośćuczynienia do pojęcia przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa sprecyzowane zostało w taki sposób, że nie może być ona wynikiem oceny najbiedniejszych warstw społeczeństwa (por. wyrok SN z dnia 6 czerwca 2003 r., IV CKN 213/01). Obecnie bowiem ograniczenie się do przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa, przy znacznym zróżnicowaniu dochodów różnych grup społecznych, nie jest wystarczające. Biorąc jednak pod uwagę także dyscyplinującą funkcję odszkodowań i zadośćuczynienia, określanie jego wysokości na podstawie dochodów najuboższych warstw społecznych byłoby krzywdzące (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2006 roku, IV CK 384/05, LEX nr 179739). Dlatego przyznawane dzisiaj zadośćuczynienie jest stosunkowo wyższe niż jeszcze kilka lat temu (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2006 roku, IV CSK 80/200, OSNC 2006/10/175).

Pozwany ubezpieczyciel w toku likwidacji szkody uznał za usprawiedliwione i wypłacił zadośćuczynienie dla żony i dzieci zmarłego na poziomie po 15 000 złotych.

Sąd ustalił zadośćuczynienie dla każdego z powodów na kwotę 95 000 złotych, co po uwzględnieniu wypłaconej części świadczenia w toku likwidacji szkody przed pozwanym ubezpieczycielem, daje zasądzone w pkt I wyroku kwoty po 80 000 złotych. Sąd ocenił je jako odzwierciedlające poziom doznanej przez nich krzywdy.

Sąd decydując o wartości zadośćuczynienia oparł się na kryteriach obiektywnych, nie zapominając jednak o zwróceniu uwagi na indywidualną sytuację każdego z powodów. Strata ojca i męża, z którym każdy z powodów wiązał swoją przyszłość, a zwłaszcza w tak tragicznych okolicznościach, stanowiła bowiem dla każdego z powodów wielką krzywdę, a ból doznany przez nich trudno opisać. Sytuacja panująca w ich rodzinie uległa również ogromnej zmianie. Wcześniej bowiem w ich domu panowały normalne relacje, dziś zaś pomimo upływu ponad (...) lat od wypadku, nadal nie poradzili sobie z zaistniałą sytuacją. To wszystko powoduje, że na tle innych przypadków, sytuacja powodów była

wyjątkowa, zwłaszcza biorąc pod uwagę okoliczności tragedii, która wydarzyła się w dniu 21 lutego 2001 r. i stosunki panujące w rodzinie D..

O odsetkach ustawowych od zasądzonych kwot orzeczono zgodnie z żądaniem, biorąc za podstawę prawną treść art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 482 § 2 zdanie pierwsze k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. Powodowie swoje roszczenie zgłosili przed wniesieniem pozwu formułując je precyzyjnie w wezwaniu do zapłaty z dnia 22 października 2014 roku r. Pozwany ubezpieczyciel odebrał wezwanie w tym samym dniu (k. 33) i pomimo upływu 30 dni od zgłoszenia nie spełnił świadczenia. Wobec tego odsetki należą się od dnia 23 listopada 2014 r.

Przy czym zgodnie z art. 482 § 2 zdanie pierwsze k.c. który wszedł w życie w dniu 01 stycznia 2016 roku na podstawie ustawy z dnia 09 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 roku poz. 1830), jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Wobec czego z uwagi na wskazaną nowelizację Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia 23 listopada 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku, natomiast za okres od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień orzekania.

O kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego przyznanego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Wobec tego, że powodowie wygrali proces w całości, pozwany winien zwrócić w pełnej wysokości poniesione przez powodów koszty procesu. Na zasądzone od pozwanego na rzecz powodów koszty procesu składała się poniesiona przez nich opłata od pozwu w kwocie po 4 000 złotych, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie po 17 złotych oraz wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie po 900 złotych. Sąd przyznał wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika, ponieważ jeden pełnomocnik reprezentował interesy wszystkich powodów, które były w swym trzonie zbieżne i nie zachodziła potrzeba poniesienia przez niego większych nakładów intelektualnych, by racje jednego z powodów przedstawiać szerzej, czy inaczej niż pozostałych. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów po 4 917 złotych (4000 zł + 900 zł + 17zł) tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II wyroku).